

Назарій Тарабан,

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
спеціальність 061 Журналістика,

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник –

кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент,
доцент кафедри журналістики

Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Оксана Кушнір

АКТУАЛЬНІ ПОЛІТИЧНІ НАРАТИВИ ОНЛАЙН-АНАЛІТИКИ НА ЧЕТВЕРТОМУ РОЦІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Коли 24 лютого 2022 р. Росія розпочала широкомасштабну війну проти нашої держави, ніхто ні в Україні, ні світі загалом не уявляв собі, яких масштабів вона досягне, на який час затягнеться і як закінчиться. Після того, як через місяць з лишнім після віроломного вторгнення Збройні сили України вигнали ворога з Київщини, а на решті фронту наступила певна позиційна ситуація, з'явилася надія на недалеке завершення воєнних дій. Надія ця підкріплювалася тим фактором, що весь демократичний світ одностайно засудив агресора, став на бік України в її справедливій боротьбі і почав надавати їй військову, матеріально-фінансову і дипломатичну підтримку.

Донині у зацікавлених політичних і наукових колах, а також у медіа, розглядаються питання, і це триватиме довго й надалі, чому російсько-українська війна почалася, які цілі в ній переслідує рашистський режим, як ворог зумів на перших порах швидко просунутися вглиб України, як його зупинити і перемогти тощо. Аналітики прийшли до певних висновків, повчальне обговорення яких ще попереду.

Сьогодні ж фактом є те, що російсько-українська війна – найбільша в світі у першій чверті XXI ст. триває і хоча б якихось конкретних перспектив стосовно її припинення та завершення мирним договором не простежується. Цілком можливо вона триватиме більше, німецько-радянська війна 1941–1945 рр., що пронеслася смертельним смерчем Україною. Росія взяла курс на продовження війни на виснаження і за ніяких умов не відмовляється від своїх злочинних цілей.

Суттєвим новим чинником, який зараз явно впливає на хід і перспективи російсько-української війни, є прихід до влади у США президента Д. Трампа, курс якого стосовно України наразі є суперечливим і несприятливим [1]. Зрозуміло, що різка зміна позиції США – головного стратегічного союзника України не на її користь суттєво ускладнює боротьбу українського народу та його армії проти нашого екзистенційного ворога.

Така нинішня ситуація є предметом широкого обговорення в медіа – як українських, так і зарубіжних, політичні діячі, оглядачі, аналітики й експерти прагнуть вияснити сутність нової політики американської адміністрації щодо російсько-української війни і прояснити можливий її розвиток в близькій чи далекій перспективі, особливо щодо механізмів закінчення.

В інформаційному полі України, передовсім на різноманітних онлайн-ресурсах, щодня з'являються матеріали (статті, огляди, інтерв'ю, звіти пресконференцій та ін.) про російсько-українську війну, однак вони переважно інформативного змісту, тоді як аналітика, а особливо фахова, якісна, є прерогативою авторитетних медіа. З останніх відзначимо телеграм-канал «Погляди NV», онлайн-платформу «24 геополітика», онлайн-видання «UA-News», телеканал «Еспreso», онлайн-канал «Oboz.ua» та деякі інші. Треба сказати, що цікаві аналітичні матеріали присутні в особистих YouTube-блогах окремих журналістів, політологів, істориків, однак у даній публікації розглядати їх не будемо.

Хід російсько-української війни на четвертому році окреслює чимало проблем, причому значно більше, ніж раніше, розгляд яких впливає із закономірного з'ясування перспектив цієї війни для її завершення перемогою України. Фактично всі наративи про справедливую боротьбу українського народу за підтримки демократичного світу проти Росії-агресора, що висвітлюються та аналізуються в онлайн-медіа, відіграють знакову роль не тільки в інформуванні громадян, а й в укріпленні їхньої національної самосвідомості та державницької позиції розумінні підступної ворожої пропаганди та необхідної готовності їй результативно розвінчувати [2, с. 70].

Із багатоманіття політичних наративів, що диктуються умовами сучасної російсько-української війни, оберемо три найважливіші, які дають можливість визначити найбільш головне в досягненні Україною перемоги над ворогом.

Перший – чи зможе народ України, коли війна набула характеру на виснаження, перемогти агресора, який є ядерною державою, ресурси якого значно перевищують українські? Це питання все більше аналізується як у зв'язку з продовженням війни, так і зі зміною міжнародної обстановки

навколо неї. Українські політики, політологи, аналітики і військові експерти вважають, що факт поразки військ агресора на початку війни, коли він хотів захопити Київ, але цього не сталося і не могло статися, перемоги ЗСУ на фронті, загалом надійний спротив ворогові більше трьох років, незважаючи на теперішні незначні успіхи горезвісної «другої армії світу» на окремих фронтових напрямках, єдність українського суспільства за умов війни та його однакості підтримка ЗСУ, непохитність в допомозі демократичної Європи, а також наростаючі різні негативні тенденції в економіці Росії, говорять, що Україна має шанс завершити війну перемогою. І так повинно відбутися. Зовсім недавно Президент України В. Зеленський вчергове заявив: «Україна ніколи не віддасть своїх територій і не буде розглядати їх як предмет обміну на будь-який статус» [3], що свідчить про непохитну позицію керівництва нашої держави та її народу у війні. На думку медійних аналітиків, іншого не може бути, зважаючи на національний характер боротьби українців проти сучасної орди зі сходу, а також її виразно заявлені жажливі цілі. Як заявив відомий журналіст, публіцист та аналітик В. Портников, нападши на Україну, росіяни «не хочуть все забрати – вони хочуть все знищити» [4].

Другий наратив, надзвичайно важливий, – якою тепер буде допомога нашій державі від США за президента Д. Трампа? Сьогодні всі розуміють, і це підтвердили попередні три місяці перебування при владі, що його заява про закінчення ним війни «за 24 години» було пустою перевиборчою обіцянкою. Зарубіжні та українські політологи й аналітики відверто кажуть, що в Д. Трампа насправді не було жодного плану щодо російсько-української війни, передовсім її завершення, що він не займався цією дійсно кривавою світовою подією, щоби з'ясувати, хто в ній агресор та жертва, наслідком чого були його необдумані дії та заяви щодо українського керівництва та нашої держави, і відповідно проявити належну державну позицію, а агресивні наміри стосовно Гренландії, Канади і Панамі, тим більше початок ним так званої «митної війни», що несе світовій економіці хаос і посилення протистояння та об'єктивно підігрує диктаторським режимам, ускладнюють і віддаляють роль США у припиненні російсько-української війни. Цілком вірно політолог В. Фесенко зазначив, і з цією думкою не можна не погодитися, що на початку своєї каденції Д. Трамп зробив деякі поступки російському диктатору, що матиме як для України, так і для Європи негативні наслідки [5]. Аналіз позиції нинішньої адміністрації США в російсько-українській війні, представлений на онлайн-ресурсах, показує, що керівництво найбільшої демократичної держави наразі не позбавилося підходів, які так чи інакше є небажаними, а то й шкідливими для

Європейського Союзу, Євроатлантичної солідарності, а тим більше України. Разом з тим, як вказують політичні оглядачі й аналітики, виважена, терпелива і в чомусь поступлива позиція українського керівництва вселяє надію, що США не відмоляться від допомоги Україні в її справедливій боротьбі проти агресії Росії.

І третій наратив – якою за нинішніх міжнародних змін буде позиція спільної Європи щодо України? Тут вітчизняні аналітики й оглядачі майже одностайні: європейські політики (а це лідери ЄС, країн ЄС і Великої Британії) нарешті, коли втрачають підтримку США, розуміють що їхня безпека, їхній розвиток вимагають власних великих зусиль. Красномовно і переконливо це відзначила президентка Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн, завивши, що «звичного нам Старого Заходу більше не існує, залишилася тільки Європа», яка відтепер «є найкращим місцем для демократії» [6]. В аналітичних матеріалах онлайн-видань стверджується, що оскільки сьогоднішня і майбутня безпека Європи залежить передовсім від того, виграє чи програє Україна у війні з Росією, то цілком очевидною є позиція європейської спільноти – вона рішуче і майже одностайно (за винятком проросійських урядів двох країн ЄС) підтримує Україну і не лише заявляє про розширення цієї підтримки, а й терміново її здійснює. Спільні зустрічі її провідних лідерів із Президентом України, наради спільних делегацій доводять, що зараз наша держава має від демократичної Європи значно більшу допомогу, ніж раніше, що європейські керівники позбавляються деяких політичних ілюзій.

Російсько-українська війна є безперечно великою героїчною боротьбою нашого народу за свою державність і власну національну ідентичність. Така думка пронизує аналітичні публікації у вітчизняних онлайн-медіа, як і в інших медіа, де осмислюється хід війни, її міжнародна підтримка і поступ до перемоги. Утім, як свідчить досвід минулих великих воєн, останнє слово в її закінченні залишається за полем бою.

Список використаної літератури

1. Експерт повідомив, як прихід Трампа до влади вплинув на фронт в Україні. URL: <https://tsn.ua/ato/ekspert-povidomiv-yak-prihid-trampa-do-vladi-vplynuv-na-front-v-ukrayini-2748906.html>
2. Удод О. Сучасний український історичний наратив як засіб протидії російській історичній пропаганді. *Вісник НАНУ*. 2025. № 1. С. 69–73.

3. Зеленський В. «Ми ніколи не віддамо своєї землі... URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3735029-zelenskij-mi-nikoli-ne-viddamo-svoei-zemli-navit-odnogo-sela-de-zive-odin-did.html>
4. Портников В. «...Навіщо Росія вирішила знищити інфраструктуру України». URL: <https://tsn.ua/exclusive/ce-horoshi-novini-portnikov-zdivuvav-navischo-rosiya-virishila-znischiti-infrastrukturu-ukrayini-2630151.html>
5. Фесенко В. Трамп пішов на поступки Путіну ще до мирних перемовин. Це погано закінчиться. URL: <https://podcasts.nv.ua/ru/episode/38210.html>
6. Кобзар Ю. «Старого Заходу більше нема, лишилася тільки Європа, – фон дер Ляєн». URL: <https://www.unian.ua/world/starogo-zahodu-bilshe-nemalishilasya-tilki-yevropa-fon-der-lyayen-12980484.html>